Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (трети състав)

5 декември 2013 година*

„Преюдициално запитване — Директива 93/13/ЕИО — Иск за преустановяване, предявен от сдружение за защита на потребителите — Местно компетентна юрисдикция — Липса на възможност за обжалване на постановен в първоинстанционно производство съдебен акт, с който се установява липса на компетентност — Процесуална автономия на държавите членки — Принципи на равностойност и ефективност“

По дело C-413/12

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Audiencia Provincial de Salamanca (Испания) с акт от 7 септември 2012 г., постъпил в Съда на 11 септември 2012 г., в рамките на производство по дело

Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León

срещу

Anuntis Segundamano España SL,

СЪДЪТ (трети състав),

състоящ се от: г-н M. Ilešič, председател на състав, г-н C. G. Fernlund, г-н A. Ó Caoimh, г-жа C. Toader (докладчик) и г-н E. Jarašiūnas, съдии,

генерален адвокат: г-н P. Mengozzi,

секретар: г-н A. Calot Escobar,

предвид изложеното в писмената фаза на производството,

като има предвид становищата, представени:

— за Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León, от г-жа S. Román Capillas, procuradora, подпомагана от г-н A. Castro Martín, letrado,

— за испанското правителство, от г-жа S. Centeno Huerta, в качеството на представител,

— за Европейската комисия, от г-н J. Baquero Cruz, г-н M. van Beek и г-жа M. Owsiany-Hornung, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 5 септември 2013 г. г.,

* Език на производството: испански.

постанови настоящото

Решение

1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на Директива 93/13/ЕИО от 5 април 1993 година относно неравноправните клаузи в потребителските договори (ОВ L 95, стр. 29; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 2, стр. 273, наричана по-нататък „Директивата“).

2 Запитването е отправено в рамките на съдебен спор между Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León (наричано по-нататък „ACICL“) и Anuntis Segundamano España SL (наричано по-нататък „ASE“) във връзка с иск за преустановяване на нарушение, с който се иска да бъдат обявени за нищожни определени условия за ползване, публикувани на интернет портала на това дружество.

Правна уредба

Правото на Съюза

3 Съображения двадесет и три и двадесет и четири от Директива 93/13/ЕИО гласят:

„като има предвид, че лица или организации, които, съгласно законодателството на държава членка, имат правен интерес да защитават потребителите следва да имат и възможност за завеждане на иск срещу договорни клаузи редактирани с цел общо използване в договорите, сключени с потребители и по-специално относно неравноправни клаузи, пред съдилища, или пред компетентен административен орган, който да се произнесе по жалби или да бъде компетентен да започне съответната съдебна процедура; като има предвид, че тази възможност не води до предварителна проверка на общите условия, прилагани в определени сектори на икономиката;

като има предвид, че съдилищата и административните органи на държавите членки трябва да разполагат с адекватни и ефективни средства да наложат преустановяването на включването на неравноправни клаузи в потребителски договори“.

4 Съгласно член 7, параграфи 1 и 2 от тази директива:

„1. Държавите членки осигуряват, че в интерес на потребителите и конкурентите съществуват подходящи и ефективни мерки за предотвратяване на употребата на неравноправни клаузи в договори, сключени между потребители и продавачи или доставчици.

2. Посочените в параграф 1 мерки включват разпоредби, даващи възможност на лица или организации, които имат правен интерес от защитата на потребителите, по смисъла на националното законодателство, да сезират, при условията на националното право, съд или компетентен административен орган, които да решат дали клаузите на договора, изготвени с цел за общо използване, са неравноправни, и да предприемат подходящи и ефективни мерки по преустановяване на продължаваща употреба на подобни клаузи“.

Испанското право

5 Член 52, параграф 1, точки 14 и 16 от испанския Граждански процесуален кодекс (Ley de Enjuiciamiento Civil, наричан по-нататък „LEC“), който е част от раздел 2 от глава II, озаглавена „Относно правилата за подсъдност“ от дял II, посветен на подсъдността и компетентността, от този кодекс, гласи:

„В следните случаи правилата за подсъдност по предходните членове не се прилагат, а компетентният съд се определя в съответствие с предвиденото в настоящия член:

[…]

14. В производствата по искове за изключване на дадена клауза от договора или за установяване на нищожност на клаузи от общите условия на договора, компетентен е съдът по постоянния адрес или седалището на ищеца. В същата тази област компетентен да разглежда установителните искове, исковете за преустановяване на нарушение или за отказ от договор е съдът по мястото на установяване на ответника, а ако такова не е известно, по неговия постоянен адрес или седалище, а ако ответникът няма постоянен адрес или седалище на испанска територия — съдът по мястото на сключване на договора.

[…]

16. В производствата, в които искът за преустановяване на нарушение е предявен в защита както на колективните, така и на индивидуалните интереси на потребителите, компетентният съд е съдът по мястото на установяване на ответника, а ако такова не е известно, съдът по неговия постоянен адрес или седалище; ако той няма постоянен адрес или седалище на испанска територия, компетентен е съдът по постоянния адрес или седалището на ищеца“.

6 Съгласно член 60, параграф 1 от LEC относно отрицателните спорове за местна компетентност:

„Ако съд приеме акт, с който по възражение за подсъдност или след изслушване на всички страни установи, че не е местно компетентен, съдът, на който се препраща искът, е обвързан от този акт и не може служебно да установи, че няма местна компетентност“.

7 Член 67 от LEC относно обжалването в областта на местната компетентност предвижда:

„1. Определенията по въпросите на местната компетентност не подлежат на обжалване.

2. В случаите на въззивно обжалване и при извънредните способи на обжалване за процесуални нарушения доводите, изведени от липса на местна компетентност, се уважават само в случаите, в които по конкретното дело намират приложение императивни норми“.

8 В испанското законодателство искът за преустановяване на нарушение в областта на защитата на интересите на потребителите е уреден в членове 53—56 от Кралски законодателен декрет 1/2007 за изменение на Общия закон за защита на потребителите и на ползвателите и на други допълващи го закони (Real Decreto Legislativo 1/2007 por el que se aprueba el texto refundido de la Ley General para la Defensa de los Consumidores y Usuarios y otras leyes complementarias) от 16 ноември 2007 г. (BOE № 287 от 30 ноември 2007 г., стр. 49181 (наричан по-нататък „Кралски законодателен декрет 1/2007“).

9 Член 53 от Кралски законодателен декрет 1/2007 гласи относно иска за преустановяване на нарушение:

„Предмет на иска за преустановяване на нарушение е осъждането на ответника да преустанови своите действия или да се въздържа от повтарянето в бъдеще на своите действия. Освен това искът може да бъде предявен за забрана на всякакви действия, които са преустановени към момента на предявяването на иска, щом като са налице достатъчно данни, съгласно които действията биха могли да се повтарят и в непосредствено бъдеще.

За целите на разпоредбите на тази глава за действие, противоречащо на законодателството в областта на неравноправните клаузи, се счита и всяка препоръка за включване на неравноправни клаузи“.

10 Член 54, параграф 1, буква b) от Кралски законодателен декрет 1/2007 предвижда:

„Искове за преустановяване на нарушения срещу действия, противоречащи на разпоредбите на настоящия закон в областта на неравноправните клаузи в договори, сключени извън търговския обект, за дистанционни продажби, за обезпечения на продажбите на стоки и за комбинирани пътувания, могат да се предявяват от

[…]

b) сдруженията на потребители и ползватели, които отговарят на изискванията, предвидени в настоящия закон, или, ако случаят е такъв, в разпоредбите на регионалното законодателство в областта на защитата на потребителите и ползвателите;

[…]“.

Спорът в главното производство и преюдициалните въпроси

11 ACICL е сдружение за защита на потребителите, вписано в регистъра на организациите на потребителите и ползвателите от Автономна област Кастилия и Леон. Седалището му е в Саламанка (Испания) и то има 110 членове. Районът на действие на сдружението е ограничен до територията на посочената общност и то не е членува в регионални или национални конфедерации или федерации на сдружения на потребителите.

12 ASE е търговско дружество със седалище в Барселона (Испания), което управлява интернет портал, в който частни лица и търговци могат да публикуват обяви за недвижими имоти или за употребявани стоки, както и обяви за работа.

13 Условията за ползване на интернет сайта, които са публикувани в портала, са разделени на две категории, а именно, от една страна, „Общи условия за ползване“ и от друга страна, „Специални условия на договора за услугата обяви“ (по-нататък „специалните условия“).

14 Част от специалните условия към момента на предявяването пред националните юрисдикции на иска за преустановяване на нарушение в главното производство са член 6, отнасящ се до ограниченията на отговорността, и член 7, озаглавен „Декларации и гаранции на подателя на обявата/Обезщетения“.

15 На основание член 54 от Кралския законодателен декрет 1/2007 ACICL предявява пред Juzgado de Primera Instancia nº 4 y de lo Mercantil de Salamanca (Четвърти първоинстанционен и търговски съд на Саламанка) иск за преустановяване на нарушение срещу ASE. Предмет на иска

е, от една страна, обявяването за нищожни на член 6 и на член 7, параграф 7 от специалните условия и от друга страна, осъждането на ASE да заличи тези разпоредби и да се въздържа от тяхното използване в бъдеще.

16 С определение от 6 април 2011 г. Juzgado de Primera Instancia nº 4 y de lo Mercantil de Salamanca намира, че няма компетентност да разгледа иска на ACICL. Тази юрисдикция всъщност приема, че съгласно член 52, параграф 1, точка 14 от LEC компетентна да разглежда искове за преустановяване на нарушение, предявени в защита на колективни интереси на потребителите, е юрисдикцията по мястото на установяване или по постоянния адрес или седалището на ответника. В същото определение се посочва възможността за обжалване пред Audiencia Provincial de Salamanca (окръжен съд на Саламанка).

17 ACICL подава въззивна жалба срещу този съдебен акт пред Audiencia Provincial de Salamanca (окръжен съд на Саламанка), като поддържа, че установяването на липса на местна компетентност от юрисдикцията по седалището на сдружението за защита на потребителите за разглеждане на предявяваните от такова сдружение искове за преустановяване на включването на неравноправни клаузи е в противоречие с преследваната от Директива 93/13 цел.

18 В акта за отправяне на преюдициалното запитване Audiencia Provincial de Salamanca посочва, че въпроси поставят по-конкретно две от точките.

19 От една страна, съгласно националните процесуалноправни норми, и по-специално член 52, параграф 1, точка 16 и член 67 от LEC, определенията, с които се установява липсата на местна компетентност, произнасяни от първоинстанционните юрисдикции, не подлежат на обжалване, като последицата от това е, че в случай като настоящия ACICL би било задължено да сезира единствено юрисдикцията по мястото на установяване или по постоянния адрес или седалището на ответника, в конкретния случай Барселона. Запитващата юрисдикция има съмнения относно съответствието с изискването за висока степен на защита на потребителите, така както то е записано в Директива 93/13, на посочените разпоредби от испанското право в областта на местната компетентност и на жалбите срещу произнесените от първоинстанционните юрисдикции определения, с които в рамките на посочените искове за преустановяване на нарушения се установява липса на местна компетентност.

20 От друга страна, запитващата юрисдикция иска да се установи, първо, съвместимостта на правилото за посъдност, съгласно което искът за преустановяване на нарушение, предявен от сдружение за защита на потребителите, трябва да бъде отнасян пред юрисдикцията по мястото на установяване или по постоянния адрес или седалище на търговеца, както с целта за гарантиране на високо равнище на защита на потребителите, така и с принципите на равностойност и ефективност. Всъщност при тези условия едно сдружение за защита на потребителите като ACICL фактически би могло да се окаже принудено да се откаже от предявяването на такъв иск поради оскъдния си бюджет и ограничения териториален обхват на своята дейност.

21 В това отношение юрисдикцията посочва, че в съдебната практика относно разпоредбите на Конвенцията относно компетентността и изпълнението на съдебните решения по граждански и търговски дела (подписана на 27 септември 1968 г.) (ОВ L 299, 1972 г., стр. 32; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, точка 10, стр. 3, наричана по-нататък „Брюкселската конвенция“) Съдът приема, че ефективността на исковете за преустановяване на неравноправните клаузи, предвидени в член 7 от Директива 93/13, би била сериозно засегната, ако тези искове биха могли да бъдат предявявани единствено в държавата по постоянния адрес или седалището на търговеца (Решение от 1 октомври 2002 г. по дело Henkel, C-167/00, Recueil, стр. I-8111, точка 43). От това той прави извод, че същите принципи биха могли да се прилагат в случай като спора в главното производство, което би предполагало, че за

компетентни би следвало да бъдат обявени съдилищата по мястото на седалището на сдружението за защита на потребителите, което предявява иск срещу търговец, включил неравноправни клаузи в своите договори.

22 При тези обстоятелства Audiencia Provincial de Salamanca решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Защитата, гарантирана на потребителите с Директива [93/13] на Съвета относно неравноправните клаузи в потребителските договори, позволява ли на Audiencia Provincia [de Salamanca] в качеството ѝ на национална въззивна юрисдикция да разгледа, въпреки липсата на вътрешноправна норма, жалбата срещу акта на [Juzgado de Primera Instancia nº 4 y de lo Mercantil de Salamanca], с който на съда по седалището на ответника се предоставя местна компетентност за разглеждане на иска за преустановяване на нарушение, подаден от сдружение [за защита] на потребители с ограничен териториален обхват на действие, което не участва в конфедерации или федерации с други сдружения и има оскъден бюджет и малък брой членове?

2) Следва ли членове 4 [ДФЕС], 12 [ДФЕС], 114 [ДФЕС] и 169 [ДФЕС,] [както и] член 38 от Хартата на основните права на Европейския съюз във връзка с Директива 93/13 и с практиката на Съда относно въпроса за високото равнище на защита на интересите на потребителите, както и с полезното действие на директивите и принципите на равностойност и ефективност, да се тълкуват в смисъл, че според тях местно компетентен да разгледа иск за преустановяване на използването на неравноправни клаузи в защита на колективните или индивидуалните интереси на потребителите или ползвателите — предявен от сдружение [за защита] на потребителите с ограничен териториален обхват на действие, което не участва в конфедерации или федерации с други сдружения и има оскъден бюджет и малък брой членове, — е съдът по седалището на това сдружение, а не съдът по седалището на ответника?“.

По преюдициалните въпроси

23 Със своите два въпроса, които следва да бъдат разгледани заедно, запитващата юрисдикция иска по същество да се установи дали Директива 93/13, както и принципите на равностойност и ефективност трябва да се тълкуват в смисъл, че те не допускат национална процесуалноправна уредба, съгласно която в областта на исковете за преустановяване на нарушения, предявявани от сдруженията за защита на потребителите, от една страна, тези искове трябва да се предявяват пред юрисдикциите по мястото на установяване или по постоянния адрес или седалището на ответника и от друга страна, постановеният от първоинстанционната юрисдикция съдебен акт, с който се установява липсата на местна компетентност, не подлежи на въззивно обжалване.

24 Испанското правителство изтъква недопустимост на преюдициалния въпрос относно невъзможността да се оспори решението, с което се отклонява компетентност, постановено от първоинстанционна юрисдикция, пред която е предявен иск за преустановяване на нарушение като този в главното производство, и поддържа, че този въпрос не се отнася до какъвто и да било принцип на правото на Съюза. Според това правителство посоченият въпрос е свързан с правото на ефективна съдебна защита, така както то е гарантирано от испанската Конституция.

25 В това отношение е достатъчно да се установи, че разглежданият в главното производство съдебен иск е предявен от сдружение за защита на потребителите, предмет на който е забраната на използваните от търговец неравноправни клаузи. От това следва, че в рамките на главното производство въпросът за отсъствието на какъвто и да било способ за обжалване срещу съдебния акт, с който се установява липсата на местна компетентност, постановен от

юрисдикцията, пред която е предявен иск за преустановяване на нарушение, се отнася до ефективността на процесуален способ, предназначен да гарантира право, което гражданите извеждат от правото на Съюза, в конкретния случай правото на сдруженията за защита на потребителите да искат преустановяване на включването на неравноправни клаузи, каквото е предвидено в член 7 от Директива 93/13, и то „в интерес на потребителите и на [търговците] конкуренти“.

26 Следователно, щом поставените въпроси се отнасят до тълкуването на правото на Съюза, Съдът има компетентност да се произнесе по тях (вж. Решение от 14 юни 2012 г. по дело Banco Español de Crédito, C-618/10, точка 76).

27 Що се отнася до въпроса по същество, трябва да се припомни, че член 7, параграфи 1 и 2 от Директива 93/13 налага на държавите членки задължението да гарантират съществуването в националните правни уредби на подходящи и ефективни мерки за преустановяване на включването на неравноправни клаузи в договорите, сключвани от търговците с потребителите. Посочените мерки трябва да включват разпоредби, даващи възможност на организации, които по смисъла на националното законодателство имат правен интерес от защитата на потребителите, да сезират за тази цел по реда на националното законодателство компетентните за целта съдилища или административни органи.

28 Налага се обаче изводът, че Директива 93/13 не съдържа разпоредба, която позволява да се определи юрисдикцията, която следва да има местна компетентност по искове за преустановяване на включването на неравноправни клаузи, предявявани от сдруженията за защита на потребителите, в интерес на последните, както и на търговците конкуренти. Тази директива не урежда и въпроса за степените юрисдикция, що се отнася до съдебните актове, с които се установява липсата на местна компетентност в подобна хипотеза.

29 Освен това, както подчертава генералният адвокат в точка 28 от своето заключение, нито Директива 98/27/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 19 май 1998 година относно исковете за преустановяване на нарушения с цел защита на интересите на потребителите (ОВ L 166, стр. 51; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 4, стр. 217), нито заменящата я Директива 2009/22/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2009 година относно исковете за преустановяване на нарушения с цел защита на интересите на потребителите (ОВ L 110, стр. 30) не урежда въпроса за броя на степените на съдебен контрол, който държавите членки би следвало да предвидят по отношение на решенията за установяване на липса на местна компетентност в областта на исковете за преустановяване на нарушенията, които могат да бъдат предявявани от сдруженията за защита на потребителите. Тези директиви не предвиждат също така и правила за определяне на местната компетентност по отношение на исковете в областта на защитата на интересите на потребителите.

30 При липсата на хармонизация на процесуалните способи за обжалване, с които разполагат сдруженията за защита на потребителите за преустановяване на включването на неравноправни клаузи както в интерес на потребителите, така и в интерес на търговците конкуренти, в съответствие с принципа на процесуалната автономия приемането на такива правила е задача на вътрешния правен ред на всяка държава членка, но при условие тези правила да не бъдат по-неблагоприятни от правилата, които уреждат подобни вътрешни положения (принцип на еквивалентност), нито да правят практически невъзможно или прекомерно трудно упражняването на правата, предоставени на сдруженията за защита на потребителите от правото на Съюза (принцип на ефективност) (вж. по аналогия Решение от 14 март 2013 г. по дело Aziz, C-415/11, точка 50 и Решение от 18 април 2013 г. по дело Irimie, C-565/11, точка 23 и цитираната съдебна практика).

31 Що се отнася до принципа на еквивалентност, следва да се установи, че Съдът не разполага с никакви данни, които да пораждат съмнения в съобразността на разглежданите в главното производство процесуални норми с него.

32 Всъщност, при условие че запитващата юрисдикция извърши съответната проверка, видно от разпоредбите на член 52, параграф 1, точки 14 и 16 от LEC, правилото, съгласно което местно компетентна е юрисдикцията по мястото на установяване или по постоянния адрес или седалището на ответника, се прилага по отношение на всички искове — както към тези, с които се иска преустановяване на използването на общи условия, предвидени в типови договори, така и към исковете, предявявани от сдружения за защита на потребителите за защита на колективните интереси на потребителите,

33 Що се отнася до националната норма, с която се предвижда липсата на какъвто и да било способ за обжалване срещу съдебните актове, с които в първоинстанционното производство се установява липсата на местна компетентност, а именно член 67, параграф 1 от LEC, видно от акта за отправяне на преюдициалното запитване, това е норма с обща приложимост в испанското процесуално право.

34 Що се отнася до принципа на ефективност, следва да се припомни вече приетото от Съда, че всеки случай, в който се поставя въпросът дали национална процесуална разпоредба прави невъзможно или прекомерно трудно прилагането на правото на Съюза, трябва да се анализира, като се държи сметка за мястото на тази разпоредба в цялото производство, за неговото развитие и за неговите особености пред различните национални инстанции. В това отношение следва, ако е необходимо, да се вземат под внимание принципите, които стоят в основата на националната правораздавателна система, като принципа за гарантиране на правото на защита, принципа на правната сигурност и правилното развитие на производството (вж. в този смисъл Решение от 6 октомври 2009 г. по дело Asturcom Telecomunicaciones, C-40/08, Сборник, стр. I-9579, точка 39 и цитираната съдебна практика и Решение по дело Aziz, посочено по-горе, точка 53).

35 По настоящото дело се поддържа, че препращането на разглеждания в главното производство иск за преустановяване на нарушение на друга юрисдикция, по-отдалечена от седалището на ACICL, може да съдържа значителни неудобства за сдружението, в смисъл че поради географската отдалеченост на юрисдикцията, на която е подсъден неговият иск, има риск посоченото сдружение да се откаже от него по финансови съображения.

36 Що се отнася до изтъкваните от ACICL трудности, изглежда, те не са последица нито от правилото, съгласно което искът за преустановяване на нарушение, предявен от сдружение за защита на потребителите, е от местната компетентност на юрисдикцията по мястото на установяване или по постоянния адрес или седалището на ответника, нито от правилото, свързано с липсата на способи за обжалване срещу акта, с който първоинстанционната юрисдикция установява липсата на местна компетентност.

37 Всъщност не тези процесуални правила затрудняват сами по себе си ACICL да предяви иска за преустановяване на нарушение, разглеждан в главното производство пред юрисдикцията по мястото на установяване на ответника, а финансовото положение на това сдружение.

38 В това отношение, както подчертава генералният адвокат в точка 36 от своето заключение, процесуалните правила относно устройството на вътрешноправните способи за обжалване, както и относно броя на степените на съдебен контрол, които обслужват общия интерес от добро правораздаване и предвидимост, трябва да се ползват с предимство пред частните интереси, в смисъл че те не могат да бъдат уреждани в зависимост от конкретното финансово положение на една от страните.

39 Разбира се, за да бъде спазен принципът на ефективност, уредбата на вътрешноправните способи за обжалване и на броя на степените юрисдикции не трябва да прави практически невъзможно или прекомерно трудно упражняването на правата, които гражданите извеждат от правото на Съюза.

40 На първо място, следва да се отбележи, че видно от акта за преюдициално запитване, съгласно разпоредбите на член 60, параграф 1 от LEC юрисдикцията по мястото на установяване на ответника, пред която е отнесен искът за преустановяване на нарушение вследствие на обявяването на липсата на компетентност от съда по мястото на установяване на ищеца, не може да постави под съмнение своята компетентност и следователно е длъжна да се произнесе по съществото на този иск.

41 На второ място, макар и да не е изключено по-нататъшният ход на производството по иска пред съда по мястото на установяване на ответника евентуално да предполага допълнителни разходи за ACICL, преписката, представена пред Съда, не позволява да се установи, освен след проверка, която е от компетентност на запитващата юрисдикция, че правилното развитие на делото изисква явяването на това сдружение във всички негови фази (вж. по аналогия Решение от 27 юни 2013 г. по дело Agrokonsulting-04, C-93/12, точка 50).

42 На трето място, трудностите, пред които е изправено ACICL, могат да бъдат преодолени с други механизми, предназначени за компенсиране на неговите финансови затруднения, като например предоставянето на правна помощ (вж. в този смисъл Решение от 22 декември 2010 г. по дело DEB, C-279/09, Сборник, стр. I-13849, точки 59 и 60, както и по аналогия Решение по дело Agrokonsulting-04, посочено по-горе, точка 50).

43 От друга страна, испанското правителство подчертава в писмените си бележки по делото, че при предявяването на искове за преустановяване на нарушение организациите за защита на потребителите може да бъдат освободени от обезпечение, което следва да се провери от запитващата юрисдикция.

44 Нещо повече, следва да се посочи, че в главното производство спорът за подсъдност не е решен окончателно поради липсата на способ за обжалване срещу определението от 6 април 2011 г., с което Juzgado de Primera Instancia nº 4 y de lo Mercantil de Salamanca намира, че няма местна компетентност за разглеждане на иска за преустановяване на нарушение, предявен от ACICL. Всъщност, видно от акта за отправяне на преюдициалното запитване, обсъждането на този въпрос може да бъде възобновено, ако бъде подадена жалба срещу решението по същество.

45 На четвърто място, както посочва в писмените си бележки по делото испанското правителство, като възлага компетентност на една-единствена юрисдикция, член 60, параграф 1 от LEC има за цел по-конкретно да се предотврати постановяването на противоречиви съдебни актове. Затова едно такова правило би могло да бъде от естество да гарантира еднаква съдебна практика на цялата национална територия, като по този начин допринесе за правната сигурност (вж. по аналогия Решение по дело Agrokonsulting-04, посочено по-горе, точка 56).

46 Що се отнася до практиката на Съда, изведена от Решение по дело Henkel, посочено по-горе, на която се позовава запитващата юрисдикция, най-напред следва да се уточни, че разпоредбите на Брюкселската конвенция, както и тези на приетия впоследствие Регламент (ЕО) № 44/2001 на Съвета от 22 декември 2000 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела (ОВ L 12, стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г. глава 19, точка 3, стр. 74) се отнасят само до трансгранични спорове.

47 От това следва, че изводът, който се откроява от Решение по дело Henkel, посочено по-горе, по-конкретно в точка 43 от него, в което във връзка с тълкуването на Брюкселската конвенция Съдът постановява в трансграничен контекст, че ефективността на исковете за преустановяване

на включването на неравноправни клаузи, предвидени в член 7 от Директива 93/13, би била сериозно засегната, ако тези искове биха могли да бъдат предявявани единствено в държавата членка по постоянния адрес или седалището на търговеца, не е приложим към обстоятелства като тези в главното производство, отнасящи се до тълкуването на вътрешноправни процесуални разпоредби на отделна държава членка.

48 Що се отнася до предлаганото от запитващата юрисдикция приравняване на сдруженията за защита на потребителите към потребителите по смисъла на Директива 93/13, следва да се припомни, както генералният адвокат подчертава по същество в точка 51 от своето заключение, че съгласно постоянната практика на Съда „въведената с Директива 93/13 система за защита се основава на идеята, че потребителят е в положение на по-слаба страна спрямо търговеца от гледна точка както на възможностите си да преговаря, така и на степента си на информираност“ (вж. по-конкретно Решение от 4 юни 2009 г. по дело Pannon GSM, C-243/08, Сборник, стр. I-4713, точка 22, Решение по дело Banco Español de Crédito, посочено по-горе, точка 39 и Решение по дело Aziz, посочено по-горе, точка 44).

49 Налага се обаче изводът, че що се отнася до процесуалните способи, с които разполагат сдруженията за защита на потребителите за преустановяване на включването на неравноправни клаузи, тези сдружения не са в такова положение на по-слаба страна по отношение на търговците.

50 Всъщност, без да се отрича значението на съществената роля, която те трябва да имат за постигането на високо равнище на защита на потребителите в Европейския съюз, е необходимо да се установи, че предявените от такова сдружение искове за преустановяване на нарушение срещу търговец не се характеризират с дисбаланса, съществуващ при индивидуалните искове, страни по които са потребителят и неговият съдоговорител, търговецът.

51 Този диференциран подход се потвърждава и от разпоредбите на член 4, параграф 1, от Директива 98/27 и на член 4, параграф 1, от Директива 2009/22, съгласно които именно юрисдикциите на държавата членка по мястото на установяване или по постоянния адрес или седалището на ответника са компетентни да разглеждат искове за преустановяване на нарушения, предявявани от сдруженията за защита на потребителите от други държави членки в случите на общностни нарушения на законодателството на Съюза в областта на защитата на потребителите.

52 С оглед на всички гореизложени съображения следва да се установи, че разглежданите в главното производство процесуални правила не правят нито практически невъзможно, нито прекомерно трудно предявяването на иск за преустановяване на нарушение от сдружение за защита на потребителите като ACICL и не поставят в опасност осъществяването на преследваната от Директива 93/13 цел.

53 При тези условия на поставените въпроси следва да се отговори, че Директива 93/13, както и принципите на ефективност и равностойност трябва да се тълкуват в смисъл, че допускат правна уредба на държава членка като разглежданата в главното производство, съгласно която в областта на исковете за преустановяване на нарушение, предявявани от сдруженията за защита на потребителите, от една страна, тези искове трябва да бъдат отнасяни пред юрисдикциите по мястото на установяване или по постоянния адрес или седалището на ответника и от друга страна, постановеният от първоинстанционната юрисдикция съдебен акт, с който се установява липсата на местна компетентност, не подлежи на въззивно обжалване.

По съдебните разноски

54 С оглед на обстоятелството, че за страните в главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (трети състав) реши:

Директива 93/13/ЕИО от 5 април 1993 година относно неравноправните клаузи в потребителските договори, както и принципите на ефективност и равностойност трябва да се тълкуват в смисъл, че допускат правна уредба на държава членка като разглежданата в главното производство, съгласно която в областта на исковете за преустановяване на нарушение, предявявани от сдруженията за защита на потребителите, от една страна, тези искове трябва да бъдат отнасяни пред юрисдикциите по мястото на установяване или по постоянния адрес или седалището на ответника и от друга страна, постановеният от първоинстанционната юрисдикция съдебен акт, с който се установява липсата на местна компетентност, не подлежи на въззивно обжалване.

Подписи